

Svarskrift

Til

Østre Landsret, 14. afdeling

I sagsnr. B-1427-16:

(Operation Foxhound)

(advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
(Kammeradvokaten,
v/advokat Peter Biering)

møder jeg for sagsøgte og nedlægger følgende

Påstande

Ad sagsøgers påstand 1:

Frifindelse.

Ad sagsøgers påstand 2:

Principalt: Afvisning.

Subsidiært: Frifindelse.

Indholdsfortegnelse

1.	PROCESSUELLE BEMÆRKNINGER	3
1.1	Anmodning om forberedende retsmøde, jf. retsplejelovens § 353	3
1.2	Lovvalg	3
2.	SAGENS GENSTAND	3
2.1	Bevistemaer	4
3.	SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING	5
3.1	Baggrunden for den danske indsats i Irak i oktober 2006	5
3.1.1	FN grundlaget	5
3.1.2	Det danske grundlag	6
3.2	Forløbet af Operation Foxhound	6
3.2.1	Baggrund for og planlægning af operationen	7
3.2.2	Gennemførelse af operationen og håndteringen af den tilbageholdte	8
3.2.3	Evaluerings og efterspil	8
4.	PROCESOPFORDRINGER	8
5.	ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR AFVISNINGSPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 2	10
5.1	Afvisningspåstanden over for sagsøgers principale påstand 2	10
5.2	Afvisningspåstanden over for sagsøgers subsidiære påstand 2	11
6.	ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR FRIFINDELSESPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 1 OG 2	12
6.1	Et eventuelt krav på tortgodtgørelse er forældet, jf. § 3, stk. 1, i 2007-forældelsesloven	12
6.1.2	Der er ikke grundlag for suspension, jf. § 3, stk. 2, i 2007-forældelsesloven	14
6.1.3	Der er ikke grundlag for en tillægsfrist, jf. § 14, stk. 1, i 2007-forældelsesloven	14
6.1.4	Internationale retskilder kan ikke føre til et andet resultat	15
6.1.5	Særligt om Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sag B-3448-14	15
6.2	Erstatningsbetingelserne er ikke opfyldt, jf. erstatningsansvarslovens § 26	16
6.2.1	Der foreligger ikke et ansvarsgrundlag	16
6.2.2	Ingen dokumentation for retsstridig behandling, der kan udløse tortgodtgørelse	17
6.2.3	Årsagssammenhæng og adækvans	17
6.2.4	Ikke nødvendigt at tage stilling til omfanget af Danmarks internationale forpligtelser, jf. EMRK og Torturkonventionen	18
7.	ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR FRIFINDELSESPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 2	21
7.1	Indholdet af sagsøgers påstand 2 er allerede opfyldt	21

1. PROCESSUELLE BEMÆRKNINGER

1.1 Anmodning om forberedende retsmøde, jf. retsplejelovens § 353

Forsvarsministeriet foreslår, at der snarest efter, at Østre Landsret har taget stilling til henvisningen, jf. retsplejelovens § 226, stk. 5, afholdes et samlet forberedende retsmøde, jf. retsplejelovens § 353, i de tre sager med sagsnr. B-1427-16, B-1450-16 og B-1428-16. Dette med henblik på drøftelse af de tre sagers videre behandling, herunder spørgsmålet om eventuel samlet behandling af denne sag med sag B-1450-16, samt betydningen af Forsvarets Auditørkorps igangværende strafferetlige efterforskning af de tre sagsøgers anklager mod dansk militært personel.

1.2 Lovvalg

Sagsøgers påstand om tortgodtgørelse rejser spørgsmålet om lovvalg ved erstatning uden for kontrakt. Dette har også betydning for spørgsmålet om forældelse af et eventuelt krav på tortgodtgørelse.

Der findes ingen internationale konventioner, der generelt regulerer spørgsmålet om lovvalg ved erstatning uden for kontrakt.

Sagsøger lægger imidlertid i stævningen til grund, at spørgsmålet om tortgodtgørelse skal afgøres på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), FN's Torturkonvention og den danske erstatningsansvarslov, jf. stævningen s. 17.

Forsvarsministeriet kan på den baggrund og efter omstændighederne i denne sag tiltræde, at sagens materielle spørgsmål, herunder spørgsmålet om forældelse og tortgodtgørelse i den konkrete sag, vurderes efter dansk ret og under inddragelse af gældende internationale retskilder, hvor det måtte være relevant.

2. SAGENS GENSTAND

Denne sag drejer sig om Forsvarsministeriets mulige erstatningsansvar over for sagsøger i forbindelse med en militær operation i Irak, "Operation Foxhound"; den 30. september 2006, hvorunder tre irakere blev tilbageholdt af britiske styrker.

2.1 Bevistemaer

De centrale spørgsmål i den forbindelse er,

- 1) om danske styrker var involveret i tilbageholdelsen af sagsøger,
- 2) om tilbageholdelsen var berettiget eller i strid med EMRK artikel 5, som hævdet af sagsøger,

- 3) om sagsøger har godtgjort, at han som hævdet blev udsat for tortur og anden umenneskelig og nedværdigende behandling i forbindelse med Operation Foxhound,
- 4) i givet fald hvilken rolle – om nogen – danske styrker måtte have spillet i denne forbindelse,
- 5) om dette i givet fald kan udløse erstatning og/eller tortgodtgørelse til sagsøger efter dansk ret, og
- 6) om sagsøgers eventuelle krav på erstatning eller tortgodtgørelse er forældet.

I den forbindelse rejser sagen flere principielle spørgsmål om,

- anvendelsesområdet for Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), jf. konventionens artikel 1, dvs. spørgsmålet om ekstra-territorial dansk jurisdiktion, og
- betydningen af Danmarks internationale forpligtelser for ansvarsvurderingen efter dansk ret.

Endelig skal landsretten tage stilling til, om sagsøgers principale og subsidiære påstand 2 kan antages til realitetsbehandling, jf. herom nedenfor pkt. 5.

3. SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING

Denne sag vedrører ifølge sagsøgers stævning en række forhold, som har tilknytning til Operation Foxhound, der fandt sted den 30. september 2006 i Qaryat Ash Shaft nord for Basra i det sydlige Irak, hvorunder tre irakere blev tilbageholdt og arresteret af britiske styrker.

Sagsøger påstår, at han var blandt de tilbageholdte, og at han i forbindelse med operationen og under den efterfølgende frihedsberøvelse blev udsat for tortur og anden umenneskelig og nedværdigende behandling. Sagsøger gør desuden gældende, at frihedsberøvelsen af ham var i strid med EMRK artikel 5.

Nedenfor følger en supplerende sagsfremstilling med henblik på at belyse baggrunden for den danske indsats i Irak i oktober 2006 (afsnit 3.1), omstændighederne omkring Operation Foxhound (afsnit 3.2) samt det efterfølgende forløb (afsnit 3.2.3).

I denne forbindelse bemærkes, at der henvises til en række militære dokumenter, f.eks. FRAGO 434 Op FOXHOUND og Redegørelse for DANBN Irak hold 8 indsættelse i operation Foxhound af 7. oktober 2006. Disse dokumenter vil blive fremlagt som bilag i retssa-

gen, så snart de er blevet gennemgået af Værnsfælles Forsvarskommando med henblik på at undtage eventuelle fortrolige oplysninger.

3.1 Baggrunden for den danske indsats i Irak i oktober 2006

De danske styrkers rolle under Operation Foxhound skal vurderes i lysset af baggrunden for den danske deltagelse i genopbygningen af Irak.

Med henblik på at give et dækkende billede af grundlaget for Danmarks deltagelse i den multinationale indsats i Irak fra den 20. marts 2003 til og med tidspunktet for Operation Foxhound foretages under afsnit 3.1.1 og afsnit 3.1.2 en kort gennemgang af de relevante FN-resolutioner og Folketingsbeslutninger.

3.1.1 FN grundlaget

Operation Foxhound fandt sted den 30. september 2006, dvs. efter magtoverdragelsen til den nye irakiske regering den 28. juni 2004. På tidspunktet for planlægningen og gennemførelsen af operationen var de danske styrker i Irak som en del af den multinationale sikringsstyrke, der var til stede på anmodning fra den irakiske regering.

Den multinationale sikringsstyrkes tilstedeværelse i Irak i september 2006 havde mandat i FN's Sikkerhedsråds resolution 1546 af 8. juni 2004 og de dertil hørende breve fra den daværende irakiske premierminister og USA's daværende udenrigsminister til formanden for Sikkerhedsrådet (**Bilag A**).

Resolution 1546 blev den 8. november 2005 suppleret af FN's Sikkerhedsråds resolution 1637 (**Bilag B**), der er en såkaldt "roll over" resolution. De dele af den tidligere resolution 1546, som ikke udtrykkeligt var ændret i resolution 1637, var således fortsat gældende.

Den multinationale sikringsstyrkes opgaver var således uændrede, jf. resolution 1546, ligesom Sikkerhedsrådets bemyndigelse til at anvende alle nødvendige foranstaltninger, herunder brug af væbnet magt, til at bistå med opretholdelse af stabilitet og sikkerhed i landet, herunder bekæmpelse af terrorisme, stod ved magt.

3.1.2 Det danske grundlag

Danmark deltog i den multinationale indsats i Irak på grundlag af Folketingets samtykke, som blev meddelt ved folketingsbeslutning B 118 af 21. marts 2003 i medfør af grundlovens § 19, stk. 2.

Folketinget meddelte herefter løbende samtykke til både styrkelse af det danske bidrag og til fortsat dansk deltagelse i den multinationale sikringsstyrke.

Med vedtagelse af B 63 af 26. januar 2006 (**Bilag C**) blev det danske bidrag til den multinationale sikringsstyrke i Irak yderligere forlænget med de daværende opgaver. Den multinationale sikringsstyrkes opgaver var fastlagt i FN's Sikkerhedsråds resolution 1546, som forlænget ved resolution 1637 af 8. november 2005, jf. bemærkningerne til beslutningsforslaget (**Bilag D**).

Af bemærkningerne til beslutningsforslaget fra 2006 (Bilag D), afsnit I, fremgår, at det var regeringens holdning, at den danske indsats i Irak burde fortsætte så længe FN og de irakiske myndigheder ønskede det, og så længe det gjorde nytte.

Formålet med Operation Foxhound var at forhindre angreb på multinationale sikkerhedsstyrker, som udførte deres opgaver i overensstemmelse med FN-mandatet. De danske styrker således i overensstemmelse med det mandat, som Folketinget havde givet.

3.2 Forløbet af Operation Foxhound

3.2.1 Baggrund for og planlægning af operationen

Den danske bataljon i Irak udarbejdede i forlængelse af Operation Foxhound en redegørelse med henblik på at beskrive det danske hold 8's indsættelse i operationen.

Som supplement hertil følger nedenfor en kort gennemgang af Operation Foxhound:

Den danske bataljon var i perioden underlagt den britiske 20. Brigade, som var ansvarlig for den danske opgaveportefølje. Som det fremgår af redegørelsen, blev Operation Foxhound derfor også planlagt og udført på baggrund af en ordre fra den britiske brigade. Indsættelsen af den danske bataljon i operationen skete således i kontekst af 20. UK brigade, idet britiske kapaciteter blev tilført til støtte for operationen.

Baggrunden for operation var et vejsidebombeangreb, som den 4. september 2006 havde ramt og dræbt to britiske soldater fra den britiske enhed, 58 Bty, samt hårdt såret en tredje britisk soldat.

Formålet med Operation Foxhound var at anholde de formodede gerningsmænd. Derudover skulle der foretages en ransagning af de mistænkte huse for at finde yderligere beviser mod de mistænkte.

På baggrund af indhentning og bearbejdning af efterretninger igennem ca. tre uger blev den formodede gerningsmand identificeret. Planlægningen af en operation blev herefter gennemført som stabsarbejde af den danske bataljon over to dage på baggrund af den britiske brigades foreløbige befaling. Den operative planlægning foregik i dialog med 20. UK brigade, der løbende godkendte operationen og tildelte ressourcer til gennemførelsen.

Målområdet for operationen lå i Qaryat Ash Shaft, der er en mindre by ca. 10 km nord for Ad Dayr og Basra. Målet bestod af to større huse samt et mindre hus i kort afstand fra de to andre. I målområdet boede to brødre.

”Bravo 374” var den formodede gerningsmand, mens ”Bravo 376” () blev anset for at være Bravo 374’s hjælper. Det blev formodet, at Bravo 374 havde deltaget i tidligere angreb på koalitionsstyrker, herunder vejsidebombeangrebet den 4. september 2006 samt opbevaring og salg af våben, ammunition og sprængstoffer. Bravo 376, broderen, formodedes at have hjulpet til med disse aktiviteter.

I planlægningens indledende fase skulle operationen fokusere på ransagning, hvilket betød, at der ikke ville kunne tilbageholdes nogen af de eftersøgte, medmindre der blev fundet tilstrækkelige beviser under ransagningen.

Undervejs i planlægningsprocessen blev der af den britiske brigades juridiske rådgiver gjort opmærksom på, at det var muligt, på baggrund af nye informationer, at tilbageholde de eftersøgte – også selvom der ikke blev fundet yderligere beviser i målområdet. Endvidere fik den danske bataljon også et foto af den ene Bravo (Bravo 374), hvorved identifikationen ville blive lettere og spare tid under opholdet i målområdet.

Den skriftlige befaling for operationen blev givet den 27. september 2006 om aftenen, således at den 28. og 29. september kunne anvendes til enhedsvis indøvelse og forberedelse. I forlængelse af ordregivelsen anmodede den britiske brigade om en udskydelse af operationen med et døgn, således at den britiske brigadereserve kunne nå at restituere efter deltagelse i en tidligere operation. Det gav yderligere en dag til indøvelse og vedligeholdelse af køretøjer m.m.

Ifølge planen skulle den indre ring samt indtrængningshold etableres af den britiske enhed (58 Bty), og den ydre ring af den danske spejdereskadron (SPJESK). I anden fase skulle henholdsvis Bravo 374 og Bravo 376 arresteres af den britiske enhed, 58 Bty, og husene skulle derefter ransages. Efter tilbageholdelsen skulle de anholdte evakueres med helikopter fra en af de planlagte helikopterlandepladser, og alle enheder køre tilbage til basen.

3.2.2 Gennemførelse af operationen og håndteringen af den tilbageholdte

Operation Foxhound blev gennemført som planlagt, koordineret og indøvet.

Tre irakiske mænd, hvoraf den ene var en af de to eftersøgte (Bravo 376), blev under operationen tilbageholdt af de britiske styrker fra 58 Bty. Den anden formodede gerningsmand, Bravo 374, var ikke blandt de tilbageholdte.

Under ransagningen af de eftersøgte huse, blev der konfiskeret 8900 USD, en Dragunov riffel med sigte, to AK 47 med et antal magasiner og ammunition, en håndgranat, to stk. JAM2 relaterede sværd, tre mobiltelefoner samt diverse former for dokumenter, fotografier, Id-kort, pas, en CD-rom m.m.

Efter anholdelsen blev de tre tilbageholdte transporteret fra området med helikopter til den britiske 20. brigades "Detention Facility" på Basra Air Station. De tilbageholdte blev udspurgt og fik forlænget deres anholdelse indtil videre, hvorefter de blev overført til den britiske "Divisional Temporary Detention Facility (DTDF)" i Shaiba Logistical Base.

Det var i overensstemmelse med planen britiske artillerister fra 58 Bty, som foretog selve tilbageholdelsen og evakueringen af de eftersøgte personer, og tilbageholdelsen blev derfor anset for en britisk tilbageholdelse. Som det fremgår af sagsøgers bilag 1, blev beslutningen om forlængelse af tilbageholdelsen således også truffet af de britiske myndigheder.

3.2.3 *Evaluering og efterspil*

Operation Foxhound blev gennemført som planlagt, koordineret og indøvet. Der blev efterfølgende planlagt en Operation Foxhound II, som havde til hensigt at anholde den hovedmistænkte, Bravo 374.

I umiddelbar forlængelse af Operation Foxhound orienterede den danske bataljon borgmesteren i Al Qurnah, chefen for det irakiske politi i området og chefen for 1 BTN fra den irakiske hær om den gennemførte operation, hvilket blev positivt modtaget.

Der er ikke forud for dette sagsanlæg konstateret indberetning om overgreb eller klager fra sagsøger i anledning af tilbageholdelsen.

4. PROCESOPFORDRINGER

Sagsøger har i stævningen af 4. maj 2016 fremsat følgende opfordring (1):

"... Sagsøgte opfordres (1) på den baggrund til at fremlægge:

- i. samtlige informationer, som danske myndigheder måtte besidde om sagsøger.*

Anmodning omfatter tillige grundlaget for sagsøgers tilfangetagelse samt al foreliggende materiale om gennemførelsen af tilfangetagelsesoperationen og sagsøgers efterfølgende interneringsforhold, herunder afhøringer og danske styrkers monitorering af sagsøgers forhold og medicinske udtalelser i øvrigt.

- ii. *samtlige eksisterende regler for aktioner, som den under pkt. 2.1 beskrevne, som disse regler forelå i skreven eller uskreven form på anholdelsestidspunktet samt oplysninger om efterfølgende indførte nye regler om samme anliggender.*"

Sagsøgers opfordring svarer til indholdet i sagsøgers aktindsigtsanmodning af 20. april 2016 (bilag 4).

Forsvarsministeriet har ved afgørelse af 4. juli 2016, der fremlægges som **Bilag E**, besvaret sagsøgers aktindsigtsanmodning og givet sagsøger aktindsigt i det for sagen relevante materiale, som ikke i medfør af offentlighedsloven er undtaget aktindsigt. Der pågår hertil endnu behandling af aktindsigtsanmodningen i VFK i forbindelse med gennemførte søgninger i fysiske arkiver.

Værnsfælles Forsvarskommando har ved afgørelse af 7. juli 2016, besvaret samme aktindsigtsanmodning og givet sagsøger aktindsigt i det for sagen relevante materiale, som ikke i medfør af offentlighedsloven er undtaget aktindsigt, og som var fremfundet i forsvarets elektroniske arkiver, jf. **Bilag F**.

Værnsfælles Forsvarskommando har oplyst Forsvarsministeriet, at der i kommende uge forventes meddelt sagsøger yderligere aktindsigt efter tilendebragt søgning i forsvarets fysiske arkiver, hvorfra en række af de i svarskriftet omtalte militære dokumenter stammer.

Forsvarsministeriet anser herefter sagsøgers opfordring (1) for besvaret.

I relation til sagsøgers fremstilling af de faktiske omstændigheder i sagen, bemærkes det, at disse ikke er dokumenterede og på flere punkter er mangelfulde og i modstrid med de oplysninger, Forsvarsministeriet er i besiddelse af, jf. den supplerende sagsfremstilling i punkt 3 ovenfor. Sagsøger **opfordres (A)** på den baggrund til at udarbejde en uddybende sagsfremstilling og til at fremlægge den nødvendige dokumentation for sine påstande.

Det fremgår af stævningen, s. 9, at de britiske myndigheder har udbetalt kompensation til sagsøger "for frihedsberøvelsen hos dem". Sagsøger **opfordres (B)** til at oplyse, hvornår han har rejst krav mod de britiske styrker, hvad kompensationen nærmere dækker over, samt baggrunden og vilkårene for den udbetalte kompensation.

Sagsøger hævder i stævningen, s. 11, at danske styrker efterfølgende har givet sagsøger en "ufornet undskyldning" og en æske chokolade. Forsvarsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger, som kan underbygge dette udsagn. Sagsøger **opfordres (C)** derfor til at redegøre nærmere for, hvornår og under hvilke omstændigheder denne undskyldning skulle være blevet givet, samt til at oplyse, hvorledes sagsøgers udsagn påtænkes dokumenteret.

Sagsøger opfordres (D) desuden i relation til spørgsmålet om forældelse til at oplyse, hvorfor han først 10 år efter de påståede skadegørende handlinger har rejst krav mod det danske Forsvarsministerium.

I det omfang sagsøger i den forbindelse måtte påberåbe sig forældelseslovens bestemmelser om suspension og/eller tillægsfrister, opfordres (E) sagsøger endvidere til at dokumentere, hvilke opsøgende handlinger og undersøgelser han har foretaget i forbindelse med forfølgning af sit påståede krav mod Forsvarsministeriet.

Efterkommer sagsøger ikke disse opfordringer, bør dette tillægges processuel skadevirkning efter retsplejelovens § 344, stk. 2. Dette vil indebære, at det af Forsvarsministeriet oplyste faktum vedrørende Operation Foxhound må lægges til grund, at sagsøger allerede har fået udbetalt kompensation fra de britiske myndigheder for de forhold, som sagsøger nu baserer et krav mod Forsvarsministeriet på, og at sagen er forældet.

5. ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR AFVISNINGSPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 2

5.1 Afvisningspåstanden over for sagsøgers principale påstand 2

Sagsøgers principale påstand 2 angår Forsvarsministeriets pligt til under denne retssags behandling at tilvejebringe effektiv oplysning af sagsøgers "*rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v.*"

Til støtte for afvisningspåstanden gør Forsvarsministeriet for det første gældende, at sagsøgers principale påstand 2 er uklar og uegnet til at indgå i en operativ domskonklusion. Det er således navnlig ud fra ordlyden af påstanden og på baggrund af de anbringender, der er gjort gældende, uklart, hvilke præcise retlige konsekvenser, der måtte følge af påstanden for det tilfælde, at sagsøger måtte få medhold.

I det omfang de retlige konsekvenser af sagsøgers principale påstand 2 måtte være, at Forsvarsministeriet ved rettens afgørelse i forbindelse med sagens afslutning skal tilpligtes at tilvejebringe effektiv oplysning til brug for den da afsluttede sags behandling, vil en sådan påstand, når sagen er afsluttet, ikke kunne opfyldes. Påstanden bør derfor afvises, jf. Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sag B-3448-14.

For det andet – og af samme grunde som nævnt ovenfor – er den principale påstand 2 så upræcis, at den er uegnet til at danne grundlag for behandling af sagen, jf. f.eks. U.2005.2134 H og U.2006.922 Ø.

For det tredje gøres det gældende, at påstanden reelt er en anmodning til landsretten om at anvende retsplejelovens §§ 339, stk. 3, og 344, stk. 3, og at påstanden må afvises, idet den derved blot er et anbringende til støtte for betalingspåstanden i påstand 1.

For det fjerde gøres det gældende, at sagsøger ikke har en selvstændig retlig interesse i påstanden, som rækker videre end sagsøgers interesse i, at retssagen gennemføres korrekt og i overensstemmelse med både EMRK's og retsplejelovens krav til procesledelse og sagsoplysning.

Der henvises endvidere til de anbringender, der nedenfor gøres gældende til støtte for afvisningspåstanden overfor den subsidiære påstand 2.

5.2 Afvisningspåstanden over for sagsøgers subsidiære påstand 2

Forsvarsministeriet forstår sagsøgers subsidiære påstand 2 således, at den angår Forsvarsministeriets pligt til at foranledige en *særskilt* undersøgelse af sagsøgers påstand om tortur – uden for denne retssags rammer.

Sagsøgers anbringender til støtte for henholdsvis den principale og subsidiære påstand 2 er imidlertid ikke klart adskilte.

Påstand 2 støttes således på den pligt til at efterforske og retsforfølge brud på EMRK artikel 3, jf. artikel 1, som EMD har udviklet i praksis.

Af praksis fra EMD følger, at myndigheder i visse tilfælde har en positiv forpligtelse til at indlede en undersøgelse i anledning af påståede overtrædelser af EMRK artikel 3 for at sikre en effektiv efterlevelse af forbuddet mod tortur.

Undersøgelsespligten indtræder, hvor en person anfører rimeligt begrundede påstande om, at den pågældende har været udsat for handlinger i strid med EMRK artikel 3, begået af politiet eller andre myndighedspersoner, som er underlagt konventionsstatens ansvar, jf. bl.a. Assenov m.fl. mod Bulgarien (dom af 28. oktober 1998), præmis 102, og Labita mod Italien (dom af 6. april 2000), præmis 131.

Konventionsstaten skal dermed sikre, at der under dens jurisdiktion gennemføres en effektiv officiel undersøgelse af påstande om tortur, som er i stand til at identificere og strafforfølge de ansvarlige.

Til støtte for afvisningspåstanden over for sagsøgers subsidiære påstand 2 gør Forsvarsministeriet for det første gældende, at sagsøger *ikke har en retlig interesse* i påkendelse af en påstand, som tilpligter Forsvarsministeriet at anerkende en pligt til at foranledige en særskilt undersøgelse af, om sagsøger har været udsat for tortur.

Således som sagsøgers subsidiære påstand 2 er formuleret, har påstanden ikke til formål at afdække et strafferetligt ansvar, jf. EMRK artikel 3, men har derimod alene til formål at bidrage til oplysningen af den foreliggende civilretlige sag om tortgodtgørelse.

Sagsøgers påstand 2 udgør dermed alene et anbringende til støtte for sagsøgers påstand 1, og har som sådant ikke nogen selvstændig betydning for sagsøgers eller andres retsstilling.

Forsvarsministeriet gør på nævnte baggrund gældende, at sagsøger ikke har nogen selvstændig retlig interesse i at få påstand 2 påkendt af domstolene, idet sagsøger ikke har nogen konkret, individuel og aktuel interesse i denne påstand.

Forsvarsministeriet gør det for det andet gældende, at Forsvarsministeriet ikke er rette sagsøgte i forhold til en påstand om undersøgelse af danske styrkers brud på EMRK artikel 3.

En sådan undersøgelse vil efter EMD's praksis skulle foretages af en uafhængig myndighed. I Danmark er det Forsvarets Auditørkorps, der foretager sådanne strafferetlige undersøgelser vedrørende militært personels handlinger i tjenesten. I det omfang påstanden overhovedet kan tages under påkendelse, er det derfor Forsvarets Auditørkorps og ikke Forsvarsministeriet, der er rette sagsøgte.

Endelig bemærkes, at Forsvarets Auditørkorps den 4. maj 2016, på baggrund af sagsøgers advokats omtale af sagen og beskyldninger mod danske styrker i pressen, allerede af egen drift har indledt en ny efterforskning af disse forhold, jf. e-mail af 16. september 2016 fra Auditøren (Bilag G).

En eventuel undersøgelsesforpligtelse, jf. EMRK artikel 3, er således allerede opfyldt. Sagsøgers subsidiære påstand 2 bør også af denne grund afvises.

6. ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR FRIFINDELSESPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 1 OG 2

6.1 Et eventuelt krav på tortgodtgørelse er forældet, jf. § 3, stk. 1, i 2007-forældelsesloven

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det gældende, at et eventuelt krav på tortgodtgørelse, som sagsøger måtte have som følge af operationen den 30. september 2006, er forældet, jf. § 3, stk. 1, jf. § 30 i lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer ("2007-forældelsesloven") sammenholdt med § 1, nr. 5, i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer ("1908-forældelsesloven").

Ifølge erstatningsansvarslovens § 16, stk. 3, forældes krav på godtgørelse efter forældelsesloven.

2007-forældelsesloven finder anvendelse på krav, som er *stiftet før* lovens ikrafttræden, men som forældes *efter* den 1. januar 2008, jf. lovens § 30, stk. 1.

Ved krav, som forælder i perioden fra den 1. januar 2008 til den 1. januar 2011, anvendes det *senest mulige tidspunkt* for forældelse, jf. herved 2007-forældelseslovens § 30, stk. 1. I tilfælde, hvor 1908-forældelsesloven og 2007-forældelsesloven fører til forskellige tidspunkter for forældelse, vil det seneste tidspunkt således skulle anvendes.

Ifølge sagsøgers egne oplysninger i stævningen blev han tilbageholdt den 1. oktober 2006, overdraget fra dansk til britisk varetægt 8 dage senere, den 9. oktober 2006, og løsladt fra britisk varetægt den 7. december 2007.

Den påståede skade må derfor anses for indtrådt senest i forbindelse med sagsøgers løsladelse den 7. december 2007, jf. 2007-forældelseslovens § 2, stk. 4.

Som redegjort for ovenfor i pkt. 3.2.2, har danske styrker ikke tilbageholdt sagsøger og derfor heller ikke overleveret sagsøger til frihedsberøvelse hos de britiske styrker. I det omfang, der måtte foreligge et ansvarsgrundlag i forbindelse med danske styrkers deltagelse i Operation Foxhound, må den påståede skade herved anses for opstået senest den 1. oktober 2006, med den konsekvens, at der er indtrådt forældelse, jf. 2007-forældelseslovens § 3, stk. 1, senest den 1. oktober 2011, jf. nærmere nedenfor.

6.1.1.1 Forældelsesfristen efter 1908-forældelsesloven

I medfør af 1908-forældelsesloven forældes et eventuelt godtgørelseskrav efter 5 år, jf. lovens § 1, nr. 5. Efter samme lovs § 2 regnes forældelsesfristen fra det tidspunkt, hvor kravet kunne kræves betalt af fordringshaveren.

Ved krav uden for kontraktforhold løber fristen *fra skadens indtræden*, jf. U.1982.788 H og U.2002.573 H. Skaden anses i den forbindelse for indtrådt, når den skadevoldende handling er ophørt. Et eventuelt krav vil således på baggrund af sagsøgers egne oplysninger være forældet den 7. december 2012 efter 1908-forældelsesloven.

6.1.1.2 Forældelsesfristen efter 2007-forældelsesloven

Efter 2007-forældelsesloven forældes et eventuelt godtgørelseskrav efter 3 år, jf. lovens § 3, stk. 1.

Forældelsesfristen for fordringer på erstatning og godtgørelse for skade uden for kontrakt løber *fra tidspunktet for skadens indtræden*, jf. § 2, stk. 4. Bestemmelsen svarer dermed til praksis efter 1908-forældelsesloven. Et eventuelt krav vil således være forældet den 7. december 2010 efter 2007-forældelsesloven.

Såfremt sagsøgers egne oplysninger lægges til grund, er det senest mulige tidspunkt for forældelse dermed som nævnt den 7. december 2012.

Eftersom denne sag først er anlagt den 4. maj 2016, er der således indtrådt forældelse.

6.1.2 Der er ikke grundlag for suspension, jf. § 3, stk. 2, i 2007-forældelsesloven

Forsvarsministeriet gør gældende, at der ikke er grundlag for suspension af forældelsesfristen i medfør af 2007-forældelseslovens § 3, stk. 2.

Sagsøger må – i sagens natur og ud fra sine egne oplysninger i stævningen – anses for at have været bekendt med de skadegørende handlinger (den påståede tortur og umenneskelige og nedværdigende behandling), som han støtter sit godtgørelseskrav på, siden sin tilbageholdelse og løsladelse, jf. herved bl.a. U 2013.3393H og U 2014.3045Ø, hvor forældelsesfristen på tilsvarende vis ikke ansås for suspenderet.

Ifølge sagsøgers egne oplysninger i stævningen var han allerede på tilbageholdelsestidspunktet tilsyneladende af den opfattelse, at det var danske styrker som tilbageholdt og udsatte ham for den påståede mishandling. Sagsøger kan på den baggrund ikke anses for at have været ubekendt med, at et eventuelt krav i anledning af tilbageholdelsen kunne rettes imod de danske styrker, jf. § 3, stk. 2, 2. led, modsætningsvis.

Det gøres på denne baggrund gældende, at sagsøger ikke på noget tidspunkt kan anses for at have haft ukendskab til ”fordringen” eller ”skyldneren”, i 2007-forældelseslovens § 3, stk. 2's forstand.

6.1.3 Der er ikke grundlag for en tillægsfrist, jf. § 14, stk. 1, i 2007-forældelsesloven

Forsvarsministeriet gør videre gældende, at der ikke er grundlag for at anvende en tillægsfrist, jf. 2007-forældelseslovens § 14, stk. 1.

Det må på baggrund af sagsøgers egne oplysninger i stævningen lægges til grund, at sagsøger ikke på noget tidspunkt har været i utilregnelig uvidenhed om, at de danske myndigheder kunne sagsøges ved de danske domstole, jf. forældelseslovens § 14, stk. 1, 1. led, modsætningsvis.

Der fremgår videre ikke i stævningen oplysninger om sådanne hindringer, som skulle kunne begrunde en tillægsfrist, jf. 2007-forældelseslovens § 14, stk. 1, 2. led.

Undtagelsesbestemmelsen i 2007-forældelseslovens § 14, stk. 1, finder derfor ikke anvendelse i denne sag, idet sagsøger ikke på noget tidspunkt har været afskåret fra at anlægge sag ved de danske domstole eller i at foretage andre skridt til at afbryde forældelsen.

6.1.4 Internationale retskilder kan ikke føre til et andet resultat

Forsvarsministeriet gør gældende, at anvendelsen af de danske regler om forældelse i relation til det af sagsøger rejste godtgørelseskrav hverken er i strid med EMRK, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998, eller med Danmarks folkeretlige forpligtelser i forhold til FN's Torturkonvention.

6.1.5 Særligt om Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sag B-3448-14

Forsvarsministeriet gør endelig gældende, at Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sag B-3448-14 om Operation Green Desert ikke kan føre til et andet resultat for forældelsesspørgsmålet i denne sag. Forsvarsministeriet har forbeholdt sig at medtage forældelsesspørgsmålet ved evt. senere anke af sagen om Operation Green Desert i sin helhed.

Dette skyldes navnlig følgende:

- 1) Det fremgår ikke præcist af kendelsen, hvilke bestemmelser i forældelsesloven (eller andre retsregler) afgørelsen er baseret på,
- 2) Det lægges i kendelsen uden nærmere begrundelse til grund, at EMRK og Torturkonventionen finder anvendelse, og at de danske forældelsesregler skal "*ses i sammenhæng med*" konventionsbestemmelserne, uden at det præciseres, hvilken betydning dette har for bedømmelsen,
- 3) Landsretten udelukker ikke, at der kunne være opnået et andet resultat ved yderligere bevisførelse,
- 4) Landsretten forholder sig ikke til, hvornår de af sagsøgerne påståede hindringer er ophørt, i hvilken nærmere periode forældelsesfristen har været suspenderet, eller hvordan tillægsfristen skal beregnes,
- 5) Landsrettens resultat er begrundet ud fra "*en samlet bedømmelse*" af sagens "*helt særlige forhold*", hvorefter det vurderes, at sagen er "*anlagt inden for rimelig tid*",
- 6) det fremgår ikke klart, hvilke af de oplyste elementer, som indgår i landsrettens samlede bedømmelse, der er tillagt særlig vægt, ligesom det anvendte "*rimelighedskriterium*" er en nyskabelse i dansk forældelsesret og den danske retspraksis i tilknytning hertil,

- 7) Landsretten vælger uden nærmere begrundelse at se bort fra oplysningerne om sagsøgernes adgang til og mulighed for allerede i 2004 at rejse krav direkte mod de danske styrker i Irak, jf. bl.a. de omdelte handouts, samt at to af sagsøgerne allerede på et tidligere tidspunkt havde rejst krav mod de britiske myndigheder på samme grundlag.

6.2 Erstatningsbetingelserne er ikke opfyldt, jf. erstatningsansvarslovens § 26

Hvis landsretten ikke frifinder Forsvarsministeriet, allerede fordi det rejste krav er forældet, må landsretten tage stilling til, om sagsøger er berettiget til tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

6.2.1 Der foreligger ikke et ansvarsgrundlag

Det gøres gældende, at sagsøger ikke har godtgjort, at der foreligger et ansvarsgrundlag for Forsvarsministeriet i forbindelse med danske styrkers deltagelse i Operation Foxhound den 30. september 2006.

Til støtte herfor bemærkes for det første, at danske styrker ikke har tilbageholdt sagsøger, og at sagsøger ikke er blevet udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling af danske soldater eller andre, hvis handlinger den danske stat er ansvarlig for.

Forsvarsministeriet bestrider på den baggrund, at de danske styrker har handlet ansvarspådragende i forbindelse med operationen.

Alle de fremlagte dokumenter viser, at de danske styrker ikke foretog tilbageholdelser og derfor heller ikke overleverede tilbageholdte til britiske styrker. Allerede derfor har de danske styrker ikke handlet ansvarspådragende i forhold til de påståede krænkelser i britisk varetægt.

Endvidere gør Forsvarsministeriet gældende, at de danske styrker ikke udførte forhør af tilbageholdte i forbindelse med Operation Foxhound, og at de danske styrker derfor heller ikke ledede forhør af sagsøger hverken under operationen eller under den efterfølgende tilbageholdelse på Basra Air Station eller Shaibah Logistics Base. Eventuelle forhør er blevet foretaget af britiske styrker. Allerede derfor har de danske styrker ikke handlet ansvarspådragende i forbindelse med disse forhør.

Uanset om det måtte vise sig, at sagsøger har været udsat for den behandling af de britiske soldater, som beskrives i stævningen, kan der således ikke gives medhold i den nedlagte betalingspåstand overfor Forsvarsministeriet, da der ikke foreligger det fornødne ansvarsgrundlag.

6.2.2 *Ingen dokumentation for retsstridig behandling, der kan udløse tortgodtgørelse*

Det gøres videre gældende, at sagsøger ikke har godtgjort, at Forsvarsministeriet er ansvarlig for handlinger, der kan kvalificeres som tort, jf. erstatningsansvarslovens § 26.

I den forbindelse henvises for det første til, at det ikke er godtgjort, at sagsøger har været udsat for en "retsstridig krænkelse", dvs. en krænkelse af en sådan grovhed, at denne kan udløse tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26.

Sagsøger har for det andet ikke godtgjort, at han, som hævdet i stævningen, var udsat for en retsstridig behandling i forbindelse med operationen eller den efterfølgende tilbageholdelse i britisk varetægt. Sagsøger har navnlig ikke fremlagt dokumentation for den påståede retsstridige behandling.

Det gøres gældende, at sagsøgers forklaring i stævningen ikke i sig selv er tilstrækkelig til at løfte bevisbyrden for den hævdede retsstridige behandling.

6.2.3 *Årsagssammenhæng og adækvans*

De almindelige erstatningsretlige regler om bl.a. årsagssammenhæng og adækvans finder ligeledes anvendelse på krav om tortgodtgørelse. Ansvar for tortgodtgørelse påhviler således "den, der i øvrigt efter almindelige erstatningsregler er ansvarlig for den skadevoldende handling", jf. lovforslaget til erstatningsansvarsloven, sp. 123, LFF 1983-1984.

Forsvarsministeriet gør for det første gældende, at der ikke er årsagssammenhæng mellem de danske styrkers handlinger under Operation Foxhound og de påståede krænkelse af sagsøger i britisk varetægt.

De danske styrker har ikke tilbageholdt sagsøger og efterfølgende overleveret ham til britiske styrker, ligesom de danske styrker heller ikke på anden måde har deltaget i den påståede krænkende behandling, f.eks. under forhørene på Basra Air Station og Shaibah Logistics Base.

Den rolle, som de danske styrker havde i forbindelse med Operation Foxhound, var hverken en nødvendig eller tilstrækkelig betingelse for den påståede behandling af sagsøger.

De danske styrker kunne endvidere ikke have forhindret de påståede krænkelse af sagsøger, mens de var i britisk varetægt, uanset om de havde handlet anderledes under operationen, jf. analogt dommen trykt i UfR 2011, side 354 Ø (dansk skib kapret af somaliske pirater).

For det andet gøres det gældende, at de påståede grove krænkelse af sagsøger i britisk varetægt ikke er en adækvat følge af de danske styrkers rolle i forbindelse med operationen,

selv hvis det antages, at de danske styrker har handlet ansvarspådragende, og at der er en årsagssammenhæng mellem de danske styrkers handlinger og de påståede krænkelse.

Af Eyben og Isager, Lærebog i erstatningsret, 5. udg., 2011, side 309, fremgår i overensstemmelse hermed følgende:

"Hvis tredjemands [dvs. de britiske styrkers] optræden er groft uagtsom, forsætlig eller dog har en mod alle regler stridende karakter, er det muligt, at der i relation til skadevolderens [dvs. de danske styrkers] handling statueres manglende adækvans, således at kun tredjemand gøres ansvarlig over for skadelidte." (Forfatterens fremhævninger.)

Hvis sagsøger kan føre bevis for de påståede og meget grove krænkelse, som han hævder, er sket i britisk varetægt, bør kun de britiske styrker gøres ansvarlige for disse handlinger.

Det bemærkes, at hvis Forsvarsministeriet efter de almindelige erstatningsretlige regler - som sagsøger påberåber sig - skulle være ansvarlig for britiske styrkers handlinger over for irakiske personer, som danske styrker ikke har tilbageholdt og overleveret til britiske styrker, ville det indebære et nyt og særdeles vidtgående medvirkensansvar efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Til støtte for frifindelsepåstanden gør Forsvarsministeriet gældende, at bevisbyrden i sagen påhviler sagsøger, og at sagsøger ikke har løftet denne bevisbyrde.

Den sagsfremstilling, der findes i stævningen, bygger alene på sagsøgers egen forklaring, hvilket naturligvis ikke er tilstrækkeligt til at opfylde beviskravet.

6.2.4 Ikke nødvendigt at tage stilling til omfanget af Danmarks internationale forpligtelser, jf. EMRK og Torturkonventionen

Sagsøger har i stævningen påberåbt sig EMRK og Torturkonventionen, som efter Forsvarsministeriets opfattelse er irrelevante for landsrettens stillingtagen til påstanden om tortgodtgørelse.

Af de grunde, som angives nedenfor, gør Forsvarsministeriet gældende, at det er unødvendigt, at landsretten forholder sig til Danmarks overholdelse af disse konventioner.

Forsvarsministeriet gør i første række gældende, at vurderingen af, om ministeriet efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er ansvarlig for en "retsstridig krænkelse" af sagsøgerne, skal afgøres uden stillingtagen til, om EMRK og Torturkonventionen er overtrådt.

Tilkendelse af tortgodtgørelse sker på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsretlige regler og er principielt uden forbindelse til internationale konventioner, jf. Højesterets dom af 27. juni 2013 i UfR 2013, side 2696H:

”Om A har krav på erstatning eller godtgørelse af Forsvarsministeriet, skal afgøres efter danske erstatningsrets regler om myndighedsansvar.”

Hvis landsretten alligevel måtte finde, at det i denne sag måtte være nødvendigt at forholde sig til, om de danske styrker har handlet i strid med EMRK eller Torturkonventionen, gør Forsvarsministeriet i **anden række** gældende, at de danske styrker ikke har handlet i strid med bestemmelser i nogen af disse internationale konventioner.

Endelig gør Forsvarsministeriet, i **tredje række**, gældende, at selv hvis landsretten måtte finde, at danske styrker har overtrådt bestemmelser i EMRK eller Torturkonventionen, indebærer disse overtrædelser ikke, at de danske styrker har handlet ansvarspådragende i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1's forstand.

6.2.4.1 EMRK

Sagsøger har i stævningen, s. 17, påberåbt sig artikel 3, 5, 13 og 41 i EMRK til støtte for påstanden om tortgodtgørelse.

Som ovenfor anført gør Forsvarsministeriet gældende, at det ikke er nødvendigt i forbindelse med en stillingtagen til sagsøgers påstand at forholde sig til, om de danske styrkers handlinger har været i strid med bestemmelser i EMRK.

Hvis landsretten måtte finde, at det er nødvendigt at forholde sig til, om de danske styrker har overtrådt EMRK, gør Forsvarsministeriet foreløbigt gældende, at de danske styrker ikke har overtrådt EMRK under Operation Foxhound.

En stat kan kun være pligtsubjekt i EMRK artikel 1's forstand for handlinger/undladelser, som kan henregnes til den pågældende stat, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, kommenteret af Peer Lorenzen m.fl., 3. udgave, side 62. Derfor er Danmark kun ansvarlig for danske handlinger.

Det gøres på den baggrund gældende, at EMRK som udgangspunkt alene finder anvendelse på de kontraherende staters territorium, og at betingelserne for helt undtagelsesvist at statuere ekstra-territorial jurisdiktion ikke er opfyldt i denne sag.

For det første har de danske styrker ikke udøvet faktisk eller effektiv kontrol over det relevante område i Irak, hvorfor der ikke foreligger geografisk ekstra-territorial jurisdiktion.

For det andet har de danske styrker ikke tilbageholdt sagsøger, hvorfor der ikke er udøvet en varig effektiv kontrol over sagsøger, og der foreligger derfor ikke personel ekstraterritorial jurisdiktion.

For det tredje er der heller ikke ud fra en samlet bedømmelse af de faktiske forhold i forbindelse med Operation Foxhound grundlag for at statuere, at Danmark skulle have ekstraterritorial jurisdiktion.

Af disse grunde har de danske styrker ikke på noget tidspunkt haft jurisdiktion over sagsøgeren.

Hvis landsretten mod forventning måtte finde, at danske styrker alligevel har haft jurisdiktion over sagsøger i EMRK artikel 1's forstand, gør Forsvarsministeriet gældende, at danske styrker ved deres handlinger i forbindelse med Operation Foxhound ikke har krænket EMRK artikel 3, 5 og 13. Der henvises i den forbindelse til det, der er anført under pkt. 6.2 ovenfor.

Tilbageholdelsen af sagsøger var ikke i strid med EMRK artikel 5, idet den som nævnt især var begrundet i en konkret mistanke om, at sagsøger havde begået en forbrydelse, jf. artikel 5, litra c). Hertil kommer, at tilbageholdelsen fandt sted under en internt væbnet konflikt.

Særligt for så vidt angår EMRK artikel 41, bemærkes, at denne bestemmelse, som giver Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) mulighed for at yde erstatning for en konstateret overtrædelse af EMRK, alene er en kompetencenorm for EMD. Artikel 41 finder således ikke anvendelse i retssager ved de nationale domstole, jf. herved bl.a. Per Lorenzen mfl., Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, 3. udg. (2011), s. 1152.

6.2.4.2 *FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (FN's Torturkonvention)*

I stævningen, s. 17, har sagsøger endvidere påberåbt sig FN's Torturkonvention til støtte for påstanden om tortgodtgørelse.

Forsvarsministeriet gør gældende, at FN's Torturkonventionen er uden betydning ved vurderingen af, om sagsøger er berettiget til tortgodtgørelse efter artikel 26, stk. 1, i erstatningsansvarsloven.

FN's Torturkonvention er ikke inkorporeret i dansk ret og kan derfor ikke påberåbes direkte ved danske domstole. Danmark opfylder sine forpligtelser i henhold til konventionen ved en række forskellige bestemmelser i straffelovgivningen og den civile retlige lovgivning, herunder bl.a. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Vurderingen af, om Forsvarsministeriet i denne sag er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af sagsøger i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, kan således afgøres uden landsrettens stillingtagen til, om FN's Torturkonventions bestemmelser er overtrådt.

Såfremt landsretten alligevel måtte finde, at det måtte være nødvendigt at tage stilling til, om de danske styrker har overtrådt FN's Torturkonvention, gør Forsvarsministeriet gældende,

- at konventionen ikke fandt anvendelse på de danske styrker i forbindelse med Operation Foxhound, idet disse styrker ikke var på et territorium, som hørte under dansk jurisdiktion, jf. artikel 2, og
- at sagsøger ikke har godtgjort, at den danske stat er ansvarlig for eventuelle overtrædelser af Torturkonventionen rettet mod sagsøger.
- at dette under alle omstændigheder ikke kan føre til, at Forsvarsministeriet er erstatningsansvarlig, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

7. ANBRINGENDER TIL STØTTE FOR FRIFINDELSESPÅSTANDEN OVER FOR SAGSØGERS PÅSTAND 2

7.1 Indholdet af sagsøgers påstand 2 er allerede opfyldt

Til støtte for Forsvarsministeriets frifindelse påstand overfor både den principale og subsidiære påstand 2 gøres det endvidere gældende, at pligten til at foranledige en undersøgelse efter EMRK artikel 3 alene angår brud på EMRK artikel 3, som kan henregnes til personer, der er underlagt Danmarks ansvar.

Uafhængigt af, om undersøgelsesforpligtelsen, jf. EMRK artikel 3, kan finde anvendelse for denne sag, gøres det gældende, at den undersøgelse, som Forsvarets Auditørkorps har iværksat, lever op til EMRK's krav.

Forsvarsministeriet gør derfor gældende, at en eventuel undersøgelsesforpligtelse i henhold til EMRK allerede er opfyldt.

Processuelle meddelelser

til sagsøgte kan stiles til Kammeradvokaten, Vester Farimagsgade 23, 1606 København V (j.nr. 7516574 BIE/LIMN).

Momsregistrering

Sagsøgte er ikke momsregistreret.

Dokumenter,

som påberåbes:

Bilag A FN's Sikkerhedsråds resolution 1546 af 8. juni 2004

Bilag B FN's Sikkerhedsråds resolution 1637 af 8. november 2005

Bilag C Beslutningsforslag nr. 63 som vedtaget (FT 2005-06 Tillæg C side 301)

Bilag D Beslutningsforslag nr. 63 inkl. fremsættelsestale (FT 2005-06 Tillæg A side 3619ff)

Bilag E Forsvarsministeriets besvarelse af sagsøgers aktindsigtsanmodning 4. juli 2016

Bilag F Værnsfælles Forsvarskommandos besvarelse af sagsøgers aktindsigtsanmodning 7. juli 2016

Bilag G E-mail af 16. september 2016 fra Forsvarets Auditørkorps

København, den 19. september 2016

Kammeradvokaten

v/Peter Biering

— Partner, Advokat (H)